

Stortingslijst van het archief van Emile Van Ceulen (1927-1990)

(D/1994/007)

Rik De Coninck

Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis

2010

INLEIDING

Emile Van Ceulen (Anderlecht, 1916-1987) was een lederbewerker die op jeugdige leeftijd aansloot bij de trotskistische Revolutionair-Socialistische Partij/Parti Socialiste Révolutionnaire. Na de oorlog nam hij meer en meer taken op in deze kleine organisatie. Die had leden verloren door de nazirepressie en werd bovendien verscheurd door ideologische debatten. Ze slaagde er niet in een plaats te veroveren naast een in die tijd almachtige KPB. Vijf jaar na het einde van de oorlog besloten de laatste twintig leden/beroepsrevolutionairen om het geweer van schouder te veranderen en te werken aan de opbouw van een georganiseerde linkerzijde in de BSP. Ze zagen dit als een werk van lange adem, maar ook als enige mogelijkheid om de 'tocht door de woestijn' succesvol te beëindigen. De operatie werd geleid door het trio Ernest Mandel, Pierre Legrève en Van Ceulen. De Jeune Garde Socialiste (JGS) werd het werkterrein van Van Ceulen. Reeds na een jaar haalde hij de meerderheid in de Brusselse federatie, tegen de proatlantische strekking. Wat niet betekende dat hij alleen aan politieke beïnvloeding deed; hij stelde dat een JGS-afdeling die alleen aan politiek deed of alleen pingpong speelde onmogelijk een goede werking kon hebben.

Twee jaar later, in 1954, haalde hij het op het nationaal congres van de zittende leiding met een rapport waarin hij de notie van de Socialistische Verenigde Staten van Europa vooropstelde. Hij werd vicevoorzitter van de nationale federatie (FNJGS). Het tijdschrift *La Jeune Garde socialiste* was sinds 1953 een radicale stem die vanaf 1956 overvleugeld werd door *La Gauche*, een project van Mandel zelf. Van Ceulen slaagde erin om een gelijkgezinde groep in de leiding te vormen die radicale ordewoorden formuleerde zoals uittrede uit de NAVO en de afschaffing van het leger. Maar toen was Van Ceulen al uit de JGS verdwenen omdat hij de leeftijdsgrens bereikt had.

Gezien zijn kwaliteiten is het niet verwonderlijk dat hij zich ontpopte tot de rechterhand van Mandel, tot de trouwe luitenant wiens koffer steeds klaarstond om een internationale bijeenkomst bij te wonen, het secretariaatswerk op zich te nemen ... Zijn politiek werk gaf aanleiding tot reizen naar China en Joegoslavië (met een werkbrigade), en anderzijds ook tot de organisatie van vakantiecampen voor de Brusselse volkse jeugd van de socialistische mutualiteit.

Het hier beschreven archief is maar een rest van het oorspronkelijk archief van Van Ceulen. Een groot deel ervan diende als basis voor het archief van de Belgische afdeling van de Vierde Internationale. Dat archief is beschreven in inventaris 45.

Nadya De Beule had evenwel een klein deel van zijn archief bewaard; het wordt hierna beschreven. Het bevat documenten over de verschillende perioden uit zijn militantenbestaan, gaande van de vooroorlogse discussie over de naderende wereldoorlog, over de clandestiene werking tijdens de oorlogsperiode, vervolgens de nieuwe oriëntatie in de naoorlogse periode die leidde tot een nieuwe koerswending en de intrede in de BSP, en ten slotte de hernieuwde poging om een revolutionaire partij op te bouwen. Bij de oprichting in 1971 van die partij, de RAL, had Van Ceulen er geen probleem mee om de leiding in handen te laten van een nieuwe generatie. Als erelid van het Centraal Comité woonde hij wel nog regelmatig de vergaderingen van deze instantie bij. Dit archief bevat maar weinig documenten uit die laatste periode.

Het archief bestaat voor een groot deel uit interne discussieteksten, met veel aandacht voor analyse en oriëntatie, en voor de geschiedenis van de arbeidersbeweging. Uiteraard hoort daar ook de tekst bij uit *Les coulisses d'une surêté générale* van Victor Serge, met raadgevingen aan beroepsrevolutionairen en o.a. volgende passage: '*Le métier de révolutionnaire exige un long apprentissage, des connaissances purement techniques, l'amour de la tâche autant que*

l'intelligence de la cause, fins et moyens. Si, comme c'est le plus souvent le cas, il se superpose à l'exercice – pour vivre – d'un autre métier, c'est lui qui remplit la vie et l'autre n'est qu'un accessoire. La révolution russe a pu vaincre parce que vingt-cinq années d'action politique lui avaient formé de fortes équipes de révolutionnaires professionnels préparées à l'accomplissement d'une œuvre presque surhumaine.'

Het archief telt 82 beschrijvingen en negen dozen en is raadpleegbaar mits toestemming van de verantwoordelijke archivaris.

STORTINGSLIJST

- 1 Omzendbrieven van de Fédération Nationale des Jeunes Gardes Socialistes (FNJGS) over vakantiekolonies, vorming en sport voor meisjes.
1927, 1930 1 omslag
- 2 Nota's van M. Stein en Zwi Hanan over de naderende oorlog.
1938 1 omslag
- 3 Briefwisseling van Florent Galloy met Leo Trotski over de Jeunesse socialiste révolutionnaire.
1937-1938 1 omslag
- 4 Omzendbrieven van het Internationaal Secretariaat over de voorbereiding van de oprichting van de 4de Internationale.
1938 1 omslag
- 5 Knipsel over het 2de congres van de Parti Socialiste Révolutionnaire (PSR).
1938 1 omslag
- 6 Knipsel van *Clé* (Fédération internationale d'art révolutionnaire indépendant).
1938 1 stuk
- 7 Artikel van Leo Trotski in *The Spark* over het communisme en de naderende oorlog.
1938 1 omslag
- 8 Knipsel uit *Quatrième Internationale* over de sluiting van de mijn van Flénu.
1939 1 stuk
- 9 Script voor een tentoonstelling van de Parti Socialiste Révolutionnaire (PSR) voor de verkiezingscampagne in de Borinage.
1939 1 omslag
- 10 Manifest van de Trotskistische Jeugd, brief van Terence Phelang over de PSR, en voorbereiding van de illegaliteit.
1939 1 omslag
- 11 Proces-verbaal van de leiding van de Parti Socialiste Révolutionnaire (PSR) over Finland en de illegaliteit.
1940 2 stukken
- 12 Omzendbrief van de Revolutionair-Socialistische Arbeiderspartij (RSAP) over de Tweede Wereldoorlog.
1940 1 stuk

- 13 Rapporten van het Centraal Comité van de Parti Communiste Révolutionnaire (PCR) over de wereldoorlog en het nationalisme, artikels over de bezetting.
1941-1942 1 omslag
- 14 Omzendbrief [van het Regionaal Comité van Charleroi] over clandestiene werking, over partijwerking bij de mijnwerkers, en over de metaalarbeiders en de Polen.
[1943] 1 omslag
- 15 Omzendbrieven van de Parti Communiste Révolutionnaire (PCR) (reeksen *Bulletin intérieur* en *Cuisinez à l'électricité*) over het 4de congres van de PCR.
1943 1 omslag
- 16 Omzendbrieven van de Parti Communiste Révolutionnaire (PCR) (reeksen *Le Propagandiste* en *Cuisinez à l'électricité*) over vorming over politieke economie en de geschiedenis van de arbeidersbeweging.
1943 1 omslag
- 17 Omzendbrief van de Parti Communiste Révolutionnaire (PCR) over de Sovjetunie.
1943 1 stuk
- 18 Omzendbrieven van de Parti Communiste Révolutionnaire (PCR) (reeks *Bulletin intérieur*) over politieke en organisatorische problemen.
1943 1 omslag
- 19 Resoluties van het 4de congres van de Parti Communiste Révolutionnaire (PCR).
1943 1 omslag
- 20 Omzendbrieven van de Parti Communiste Révolutionnaire (PCR) over meningsverschillen met de groep Contre le Courant (CLC).
1943 1 omslag
- 21 Omzendbrieven van de Parti Communiste Révolutionnaire (PCR) (reeksen *Bulletin intérieur* en *Bulletin d'Information et de Documentation*) over politieke en organisatorische problemen.
1944 1 omslag
- 22 Omzendbrieven van de Parti Communiste Révolutionnaire (PCR) (reeks *Bulletin intérieur*) over het congres (zomer 1944) en de nationale conferentie (herfst 1944).
1944 1 omslag
- 23 Omzendbrieven van de Parti Communiste Révolutionnaire (PCR) (reeks *Bulletin intérieur*) over de internationale toestand.
1944 1 omslag
- 24 Pamflet met de oproep om zondagswerk te weigeren voor de nazi-oorlogsindustrie.
[1944] 1 stuk

- 25 Knipsels over de Oostenrijkse trotskisten en over de trotskistische gevangenen in Buchenwald.
1945 2 stukken
- 26 Pamfletten van de Parti Communiste Révolutionaire (PCR) over de koningskwesitie en ontwapening.
1944-1946 1 omslag
- 27 Omzendbrieven van de Parti Communiste Révolutionaire (PCR) (reeks *Bulletin intérieur*) ter voorbereiding van het 5de congres.
1945 1 omslag
- 28 Omzendbrieven van de Parti Communiste Révolutionaire (PCR) met rapporten en resoluties van het 5de congres.
1945 1 pak
- 29 Nota over meningsverschillen met de Socialist Workers Party i.v.m. legerdienst.
1945 1 stuk
- 30 Omzendbrief van de Groupe Communiste Internationaliste (groep Vereeken) over een fusie met de Parti Communiste Révolutionaire (PCR) en de oprichting van de Parti Communiste Internationaliste (PCI).
1945 1 stuk
- 31 Proces-verbaal van het Centraal Comité van de Parti Communiste Révolutionaire (PCR) en omzendbrieven over de fusie met de groep Vereeken, nota's over de revolutionaire beweging in Nederland en Griekenland.
1945 1 omslag
- 32 Processen-verbaal van vergaderingen van de leiding van de Parti Communiste Internationaliste (PCI): Centraal Comité, Uitvoerend Comité en Politiek Bureau.
1945-1946 1 pak
- 33 Processen-verbaal van vergaderingen van de leiding van de Parti Communiste Internationaliste (PCI): Centraal Comité en Politiek Bureau.
1947-1948 1 omslag
- 34 Omzendbrieven van de Parti Communiste Internationaliste (PCI) over de werking van actiecomités.
1946 1 omslag
- 35 Omzendbrief over de verkiezingen in Charleroi.
1946 1 omslag

- 36 Omzendbrieven van de Parti Communiste Internationaliste (PCI) (reeks *Bulletin intérieur*) over de toestand van de partij na het 5de congres, over Davister, Acec, Joegoslavië, de werking in de vakbonden, de verkiezingen en de nationale conferenties van 1946 en 1949-1949
1946-1949
1 pak
- 37 Pamfletten van de Parti Communiste Internationaliste (PCI) over stakingen van de dokwerkers, de mijnwerkers en de trambestuurders, over de lonen en pensioenen, over de koningskwestie, de verkiezingen, het congres van het Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV) en Spanje.
1946-1948
1 omslag
- 38 Nota van Pierre Wouwermans over de partijwerking in Charleroi en Marcinelle.
[1947]
1 stuk
- 39 Specimina van Duitse trotskistische pamfletten en periodieken: *Arbeiter und Soldat*, *Unser Weg*, *Solidarität*, *Neuer Spartakus*.
1946-1948
1 omslag
- 40 Specimen van een periodiek in het Italiaans: *La Lotta-Operaia*.
[1947]
1 stuk
- 41 Omzendbrief van de vakbond van taxichauffeurs over werkomstandigheden.
1947
1 stuk
- 42 Rapport en resoluties van het congres van de Parti Communiste Internationaliste (PCI).
1948
1 omslag
- 43 Omzendbrief van de Duitse trotskisten (IKD) over de werking in Dortmund en Berlijn.
1949
1 stuk
- 44 Briefwisseling van Emile Van Ceulen met Ernest Mandel, Jean Van Lierde en andere partijleden over vergaderingen, pamfletten en uitgaven; afscheidsbrief van Natalia Sedova.
1948-1951
1 omslag
- 45 Briefwisseling van Ernest Mandel met Emile Van Ceulen over het entrisme, de koningskwestie en de samenstelling van een brigade naar Joegoslavië.
1949-1950
1 omslag
- 46 Rapporten van de Belgische afdeling van de Vierde Internationale (BAVI) over entrisme en Congo.
1950-1951
1 omslag
- 47 Briefwisseling van het Internationaal Secretariaat over de kaderschool.
1946
1 omslag

- 48 Omzendingbrieven van het Europees Secretariaat (reeks *Bulletin du Secrétariat Européen de la 4e Internationale*) over Griekenland, Spanje, de verdediging van de Sovjetunie en perspectieven in Europa.
1945-1946 1 pak
- 49 Omzendingbrieven van het Internationaal Secretariaat (reeks *Bulletin intérieur du Secrétariat International de la 4e Internationale*) over de Sovjetunie en de problemen in de Europese partijen.
1946-1947 1 pak
- 50 Omzendingbrieven van het Internationaal Secretariaat (reeks *Bulletin intérieur du Secrétariat International de la 4e Internationale*) over de Sovjetunie en de problemen in de Europese partijen, over het 2° wereldcongres van 1948 en het conflict tussen Stalin en Tito.
1947-1950 1 pak
- 51 Omzendingbrieven van de Amerikaanse Socialist Workers Party (SWP) (reeks *Internal Bulletin*) over relaties met het Europees Secretariaat en over meningsverschillen met Felix Morrow.
1945-1949 1 pak
- 52 Omzendingbrief van de Socialist Workers Party (SWP) (reeks *Education Bulletin*) over de visie van Trotski op de Amerikaanse arbeidersbeweging.
1948 1 stuk
- 53 Omzendingbrief van de Socialist Workers Party (SWP) (reeks *Discussion Bulletin*) over staatskapitalisme en Joegoslavië (tendens Johnson-Forest).
1950-1951 1 stuk
- 54 Omzendingbrieven van de Socialist Workers Party (SWP) (reeks *International Information Bulletin*) over Joegoslavië.
1950-1951 1 omslag
- 55 Omzendingbrieven van het Internationaal Secretariaat (reeks *Bulletin intérieur du Secrétariat International de la 4e Internationale*) over Latijns-Amerika en meningsverschillen.
1954 1 pak
- 56 Omzendingbrieven van het Internationaal Secretariaat (reeks *Bulletin intérieur du Secrétariat International de la 4e Internationale*) over de voorbereiding van het 6de Wereldcongres.
1954 1 pak
- 57 Nota's, resoluties en rapporten over de werking van de Belgische Afdeling van de Vierde Internationale (BAVI): politieke perspectieven in de de Belgische Socialistische partij (BSP), in het Mouvement Populaire Wallon (MPW) en de in Parti Wallon des Travailleurs (PWT), solidariteit met Spanje, Congo.
1954-1966 1 omslag

- 58 Rapporten van de Belgische Afdeling van de Vierde Internationale (BAVI) over een crisis in de 4e Internationale, het federalisme en over arbeiderscontrole 1962-1965 1 omslag
- 59 Briefwisseling van Emile Van Ceulen met Peter Bloch, Daisy Lenaerts, Jean-Jacques Marie, André Martin en andere partijleden over vergaderingen, uitgaven en partijwerking in Namen en Luik, de hereniging van Duitsland, dissidente Franse communisten, en steun aan de Chinese revolutie. 1955-1958 1 omslag
- 60 Pamfletten van de Jeune Garde Socialiste (JGS) over Algerije en bewapening, pamflet van de Kommunistische Partij van België (KPB) over Hongarije. 1952-1960 1 omslag
- 61 Briefwisseling over de politieke en organisatorische geschiedenis van de Fédération Nationale des Jeunes Gardes Socialistes (FNJGS). 1952 1 omslag
- 62 Documentatiemap over de Socialistische Jonge Wacht (SJW): antimilitaristische actie en steun aan Algerije. 1957-1960 1 omslag
- 63 Omzendbrieven van de Brusselse federatie van de Jeune Garde Socialiste (JGS) (reeksen *Contacts JGS* en *L'Étincelle*). 1959-1965 1 pak
- 64 Nota's, resoluties en rapporten over de werking van de Belgische Afdeling van de Vierde Internationale (BAVI): politieke perspectieven, het federalisme, voorbereiding van het 9de Wereldcongres, perspectieven voor de Socialistische Jonge Wacht (SJW). 1965-1968 1 omslag
- 65 Dossier over de oprichting van de Union de la Gauche Socialiste (UGS): statuten en kiescampagne. 1965 1 omslag
- 66 Brieven van Gilbert Clajot over de Union de la Gauche Socialiste (UGS) in Brussel, en over de verkiezingen van 1965. 1963-1965 1 omslag
- 67 Processen-verbaal en nota's van het Centraal Comité en het Politiek Bureau van de Belgische Afdeling van de Vierde Internationale (BAVI). 1965-1969 1 omslag

- 68 Ledenlijst en werkdocumenten van de Socialistische Jonge Wacht (SJW) in Gent over de werking van een Vietnamcomité en over ontwikkelingssamenwerking (*Doorgeefkrant*), open brief van een Vietnamveteraan, ontstaan van het maoïsme, studentenprotest in Slovenië.
1968-1971 1 omslag
- 69 Brieven van Emile Van Ceulen aan Didier Claeys en Daisy Lenaerts over vergaderingen.
1968 3 stuks
- 70 Nota's, pamfletten en omzendbrieven van de Belgische Afdeling van de Vierde Internationale (BAVI) over sociale verkiezingen in FN over de wetgevende verkiezingen, en over de toestand in Vietnam, Algerije, Griekenland en Frankrijk.
1967-1968 1 omslag
- 71 Omzendbrieven van het Internationaal Secretariaat (reeksen *Information Bulletin of the International Secretariat* en *Internal Bulletin of the International Secretariat*) over de hereniging van trotskistische groeperingen, problemen van entristische groepen, over Chinese communes, Tibet, Cuba en Ceylon.
1959-1961 1 pak
- 72 Dossier over Latijns-Amerika en Algerije (Sal Santen en Pablo).
1958-1962 1 omslag
- 73 Omzendbrieven van het Internationaal Secretariaat (reeks *Bulletin intérieur du Secrétariat International de la 4e Internationale*) ter voorbereiding van het 7de Wereldcongres.
1963 1 omslag
- 74 Omzendbrieven van het Verenigd Secretariaat (reeks *Internal Bulletin/Bulletin intérieur/Boletín Interior*) over het 7de Wereldcongres en over de voorbereiding van het 8ste Wereldcongres.
1963-1965 1 pak
- 75 Omzendbrieven en nota's van het Verenigd Secretariaat (reeks *Bulletin intérieur du Secrétariat Unifié de la 4de Internationale*) met resoluties over de interne werking.
1963-1964 1 omslag
- 76 Omzendbrieven van het Internationaal Secretariaat (reeks *Bulletin intérieur de la 4e Internationale*) ter voorbereiding van het 8ste Wereldcongres.
1965 1 omslag
- 77 Dossier over de voorbereiding van het 9de Wereldcongres over de opbouw van revolutionaire partijen, over China en Latijns-Amerika.
1968 1 pak
- 78 Knipsels over SJW-leden die deelnamen aan de oprichting van de Kommunistische Partij van België (KPB).
1957-1960 1 omslag

- 79 Nota's over samenwerking tussen de Jeune Garde Socialiste (JGS) en de Jeunesses Socialistes (JS) en over de Union de la Gauche Socialiste (UGS).
1966-1967 1 omslag
- 80 Resolutie en rapporten van congressen van de Jeune Garde Socialiste en van de Belgische afdeling van de Vierde Internationale (reeks *Bulletin intérieur*) over partijwerking, een artikel van Victor Serge (*Les coulisses d'une sûreté générale: simple conseils au militant*), Vereeken en Desolre.
1969 1 omslag
- 81 Nota van Ernest Germain ter voorbereiding van het 10de Wereldcongres.
1973 1 stuk
- 82 Documentatiemap over Leo Trotski.
1978-1990 1 omslag